

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 4821/00

בפני: כבוד השופטת ט' שטרסברג-כהן
כבוד השופטת ד' ביניש
כבוד השופט א' א' לוי

המערער: יהודה פרנגדס

נגד

המשיבים: 1. הסתדרות מדיצינית הדסה
2. צבי גימון, פרופ'
3. ד"ר לוי

**ערעור על פסק-דינו של בית המשפט
המחוזי בירושלים מיום 16.5.00
בת"א 1109/97 שניתן על ידי כבוד
השופטת י' צור**

תאריך הישיבה: כ"ז בחשוון תשס"ב (13.11.01)

בשם המערער: עו"ד גבעון עמוס
בשם המשיבים 1-3: עו"ד עוזיאל יעקב

פסק-דין

השופטת ט' שטרסברג-כהן:

1. המערער עבר ניתוח לקיצור קיבה בבית החולים הדסה (להלן: בית החולים). לאחר הניתוח התגלתה דליפה ממקום הניתוח ובשל כך נותח המערער בשנית. עקב הניתוח השני והמעקב אחריו התרפא הדלף. כתוצאה מן הניתוחים נגרמו למערער - לטענתו - הפרעות בעיכול, לרבות הקאות, צרבות קושי באכילת אוכל מוצק וכן נזק נפשי. בשל כך הגיש הוא תביעה בגין רשלנות רפואית כנגד בית החולים. הצדדים הסכימו כי בשלב הראשון תוכרע שאלת האחריות והקשר הסיבתי בין פרטי הרשלנות הנטענים לבין הנזקים הנטענים. בית המשפט המחוזי (כבוד השופטת י' צור) דחה את התביעה ומכאן הערעור שלפנינו.

2. המערער טוען, כי לא נתן הסכמה מודעת לניתוח מאחר ולא הוסברו לו באופן ראוי סיכוני הניתוח ובכללם הסיכון לדלף. לטענתו, היות ודובר בניתוח אלקטיבי, על הצוות הרפואי הייתה מוטלת חובת הסבר מוגברת, שלא עמד בה. אלמלא התרשל בית החולים בהסברים שנתן, טוען המערער, כי אין ספק שלא היה מסכים לעבור את הניתוח. בית המשפט המחוזי דן בהרחבה בטענה זו ודחה אותה. בסוגיה זו העדיף בית המשפט את עדותו של הרופא המנתח על פני עדותו של המערער, שנמצאה מגמתית ולא אמינה, וקבע, כי הוסבר לניזוק האופן הטכני בו מבוצע הניתוח, הסיכונים הכרוכים בו וכן השינויים באורח החיים לאחריו. בית

המשפט קבע, כי ההסבר האמור כלל את המידע הנדרש ל"הסכמה מדעת" של הניזוק. למעלה מן הדרוש קבע בית המשפט, כי אף אילו קיבל את הטענה להעדר הסכמה מדעת, הרי שהניזוק לא הוכיח שלא היה מבצע את הניתוח לו היה נמסר לו המידע אודות סיכון הדלף. לפיכך, לא ניתן לקבוע קשר סיבתי בין אי מתן ההסבר - אם לא ניתן, ובענייננו נקבע שניתן - לבין ההסכמה לניתוח.

3. במסגרת עוולת הרשלנות טוען המערער לרשלנות בניתוח ובמעקב אחר הניתוח. לטענתו, הרשלנות בביצוע הניתוח באה לידי ביטוי באי עמידתו בקריטריונים לביצוע הניתוח ובאי מיומנות הצוות הרפואי שברשלנותו גרם לדלף. בית המשפט דחה טענה זו על שני ראשיה. נקבע, כי הניזוק עמד בקריטריונים הפיזיים, הרפואיים והנפשיים הדרושים למועמד לביצוע ניתוח לקיצור קיבה וכי הצוות הרפואי שביצע את הניתוח היה מיומן ובעל כישורים מתאימים לביצועו. הניתוח בוצע על-ידי מתמחה לכירורגיה בשלב א' בפיקוחו של כירורג בכיר. המתמחה היה בעל כישורים מספיקים כדי לבצע את הניתוח עם כירורג נוסף, שנטל אף הוא חלק פעיל בניתוח ובחלקים הקשים שימש כמנתח ראשי. עוד נקבע, כי מהלך הניתוח הראשון היה תקין והדלף לא נוצר במהלכו אלא ימים ספורים לאחריו. בניתוח עצמו נקטו המנתחים משנה זהירות וערכו שלוש בדיקות לאיתור נקב אשר עלול לגרום לדלף ולא אותר כזה. בנוסף, למחרת הניתוח, ביצעו בדיקה נוספת לשם איתור דלף, שתוצאתו הייתה שלילית. בית המשפט קבע - בהעדיפו את חוות דעתו של מומחה ההגנה - כי הדלף נוצר באזור השימוש במכלב עקב היותו של אזור זה באופן טבעי חלש יותר ולא בעקבות טכניקה ניתוחית לקויה. בית המשפט ציין, כי מומחה התביעה אינו מנתח בפועל מאז שנת 81' ואף פעם לא ביצע ניתוח לקיצור קיבה וכי חוות דעתו, כמו גם עדותו, לא נתמכה בספרות מקצועית והוא לא ידע לפרט מהו שימוש נכון במכלב שהיה מונע יצירת דלף ומה היה לקוי בטכניקת הניתוח של מבצעי הניתוח. בשל כל אלה נדחתה טענת הרשלנות בביצוע הניתוח.

4. בהתייחס למעקב אחרי הניתוח טענתו של המערער היא, כי הצוות הרפואי התרשל בהוצאה מוקדמת של הזונדה ואי הכנסתה מחדש ובכך שלא ניתן טיפול מתאים, עם גילויים של סימנים אובייקטיביים המחשידים קיומו של דלף. גם טענה זו נדחתה. בית המשפט קבע, כי מועד הוצאת הזונדה - 17 שעות לאחר תום הניתוח - עולה בקנה אחד עם אסכולה מקובלת המתירה זאת, ומכל מקום עיתוי ההוצאה אינו חורג בהרבה מהאסכולה המחמירה יותר לפיה יש להוציא את הזונדה לאחר 24 שעות. עוד קבע בית המשפט, כי הצוות הרפואי פעל כשורה כאשר עם הופעת ההקאות הציע לניזוק להחזיר את הזונדה והסביר לו מדוע יש להחזירה. הדבר לא נעשה משום סירובו של המערער. בית המשפט קבע, כי אי הכנסת הזונדה במצבו הרפואי של המערער באותו שלב, לא סיכנה את המערער וכי לא היה צורך לנקוט בפעולה כלשהי בניגוד לרצונו. כן נקבע, כי לא היה שיהוי מצד הצוות הרפואי באיתור הדלף ובטיפול בו. מכל מקום, נקבע, כי לא הוכח הקשר הסיבתי בין הוצאת הזונדה

לפני תום 24 שעות ממועד הניתוח ואי הכנסתה המחודשת בימים שלאחר הניתוח לבין היוצרות או החמרת הדלף. קביעות אלה מעוגנות בחומר הראיות.

5. עוד טוען המערער ל"רשלנות רישומית" מצד בית החולים באשר לטענתו חלק מן הטיפולים והבדיקות שבוצעו לו, לא תועדו כנדרש ברישומים; באשר לא תועד סירובו להכנסת זונדה; ובאשר רישומי האחיות הושמדו בניגוד לחוק, דבר שמנע ממנו להוכיח כי נעשה שינוי מכוון ברישומים. טענות אלה נדחו עובדתית. בית המשפט קבע כי כל הטיפולים והבדיקות שבוצעו למערער תועדו בתיקו הרפואי וכי הרשומות הרפואיות צולמו במזעור ומשכך, ניתן היה להשמידם על-פי חוק. זאת ועוד, נקבע, כי העובדה שהרופאים לא רשמו את סירוב המערער להכנסת זונדה, אינה עולה כדי "רשלנות רישומית", משום שבמקרה זה, הרישום בדבר סירובו של המערער להכנסת הזונדה תועד בפרטיכל מעקב הצוות הסיעודי. צוות זה עובד ביחסי שיתוף עם הצוות הרפואי, ומשכך אין משקל מיוחד לאי הרישום הפרטי על-ידי הרופא דווקא. כן נקבע, כי לא הונחה תשתית ראייתית כלשהי לחשד שבתיקו הרפואי של המערער נעשו רישומים כוזבים שנועדו לשבש את תמונת המצב הרפואי של המערער והטיפול הרפואי שניתן לו. המערער לא הצליח לקעקע קביעות עובדתיות אלה, המבוססות על חומר הראיות שהוצג בפני בית משפט קמא. המערער מוסיף וטוען לרשלנות בית החולים באי העדת עדים רלבנטיים, וביניהם: "המתמחה שהחתים את המערער על טופס ההסכמה לניתוח קיצור הקיבה, ... המרדים שהחתים אותו על טופס הסכמה בעניין זריקות חדשניות, האחות החותמת בערב, מי שהשמיד את הרשומות הרפואיות הנוגעות למערער ומי שהכניסם למיקרופיש...". המערער אינו מבהיר לשם מה נדרשה עדותם של אלה, ודי בכך כדי לדחות טענה זו. עם זאת, בית המשפט קבע, שהוכח בראיות מספיקות כי הייתה הסכמה מדעת, כי לא חסרו רישומים לתיאור מהלך הניתוח והטיפול שניתן לאחריו, וכי לא נעשו רישומים כוזבים בתיקו הרפואי של המערער.

6. בית המשפט הוסיף וקבע למעלה מן הצורך, כי גם אילו קבע כי הייתה רשלנות כלשהי מצד בית החולים ורופאיו - ובמקרה דנן לא נמצאה רשלנות - הרי שלא הוכח קשר סיבתי בין הרשלנות לבין הנזקים להם טוען הניזוק. התופעות עליהן מתלונן הניזוק הינן תוצאות ידועות וצפויות של ניתוח לקיצור קיבה שהוסברו הסבר היטב למערער לפני הניתוח ואין הן בהכרח נגרמות על-ידי מעשה או מחדל רשלני כלשהו. אשר לדלף ממנו סבל המערער לאחר הניתוח הראשון ואשר התרפא עקב הניתוח השני ובמהלך המעקב אחריו, קבע בית המשפט, כי לא הוכח קשר סיבתי בין הדלף שהתרפא לבין הנזקים הנטענים וכי התופעות עליהן מתלונן המערער אינן תוצאה של הדלף אלא של סוג הניתוח שעבר. בהודעת הערעור ביקש המערער לתקוף קביעות אלה בטענה כי טעה בית המשפט "בקובעו כי לא הוכח הקשר הסיבתי בין התנהגות הרשלנית של הצוות הרפואי, אם בכלל, בביצוע הניתוח ובמעקב אחריו לבין הנזקים להם יטען המערער, וכי אין הדלף ממנו סבל

ואשר התרפא עקב הניתוח השני והמעקב שלאחריו כל קשר סיבתי לתופעות אלה". אלא, שלבד מטענה כללית זאת, אין המערער מפרט מדוע שגה בית המשפט בקובעו כך ועל בסיס אילו ראיות ניתן היה להסיק הוכחתו של קשר סיבתי כאמור. קביעת בית המשפט מעוגנת היטב בחומר הראיות ולא מצאתי כי יצאה שגגה מלפני בית המשפט בקובעו כן.

7. הנה כי כן, כל הטענות שהועלו על-ידי המערער בבית משפט קמא, נדונו וקיבלו מענה בפסק הדין. טענות אלה חוזרות ועולות בערעור שלפנינו. פסק הדין שניתן על-ידי בית המשפט המחוזי הינו מקיף, מפורט ומעמיק. בית המשפט ניתח את כל העדויות, בדק את כל הראיות והתייחס אליהן. כן עימת בית המשפט את העדויות הרפואיות מטעם הצדדים, אלה מול אלה וקבע את ממצאיו על סמך התרשמותו מן העדים. הערעור הוא עובדתי במהותו ואין דרכו של בית משפט זה להתערב בממצאים העובדתיים שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית והעדפתה את דעתו של מומחה אחד על פני דעתו של מומחה אחר (ראו: ע"א 2027/96 אוביץ מרדכי נ' בית חולים ביקור חולים, פ"ד נד(2) 849, 854; ע"א 2989/95 מרים קורנץ ואח' נ' מרכז רפואי ספיר - בית חולים "מאיר" ואח', פ"ד נא(4) 687, 695; ע"א 323/89 פ' קוהרי ואח' נ' מדינת ישראל - משרד הבריאות, פ"ד מה(2) 142, 168, 171-172). מכל מקום, גם לגופו של עניין, לא מצאתי כי יצאה שגגה מלפני בית המשפט המחוזי. עיינתי בתשתית הראייתית ששימשה את הערכאה הראשונה לקבוע את ממצאיה ולא מצאתי עילה המצדיקה התערבות ערכאת הערעור באותם ממצאים ובמסקנות שהוסקו מהם.

8. יחד עם זאת, לאור מצבו של המערער - גם אם לא באשמת המשיבים - לא ניתן לומר כי לא היה מקום להגיש את התביעה מלכתחילה, אף שבדין נדחתה, אני מוצאת לבטל את ההוצאות שהושתו על המערער בבית המשפט המחוזי, על אף שאין זה מדרכו של בית משפט זה להתערב בפסיקת הוצאות.

9. לאור האמור, אני מציעה לדחות את הערעור בכפוף לביטול ההוצאות שהושתו על המערער בבית המשפט המחוזי, וללא צו להוצאות בערעור זה.

שׁוֹפֵט

השופטת ד' ביניש:

אני מסכימה.

שׁוֹפֵט

השופט א' א' לוי:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינה של כבוד השופטת ט' שטרסברג-כהן.

ניתן היום, כ"ט בטבת תשס"ב (13.1.02).

שופט

שופטת

שופטת

העתק מתאים למקור J05.00048210
נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח.
שמריהו כהן - מזכיר ראשי
בבית המשפט העליון פועל מרכז מידע, טל' 02-6750444